

Lausunto Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelujärjestelmän uudistuksesta R3 / perhe- ja vammaispalvelujen uudistus

Kunnanhallitus 21.10.2024 § 155
147/00.04.02/2024

Valmistelija

Harri Korhonen, harri.korhonen@kaavi.fi, 044 493 8304

Pohjois-Savon hyvinvointialue rakentui yhdistämällä aiemman kuntapohjaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäjien toiminta. Hyvinvointialueen toiminnassa integroituu sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi aina erityisen vaativista palveluista perustason palveluihin.

Hyvinvointialueen käynnistymisvaiheessa alkuvuodesta 2023 keskityttiin varmistamaan turvallinen siirtymään uuteen organisaation. Hyvinvointialueen käynnistymisen jälkeen alkoi palvelujärjestelmä uudistus. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämistä haastaa voimakkaasti henkilöstön saatavuuden ongelmat, väestön ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu ja kustannustason nousu.

Palvelujärjestelmän uudistamisohjelmassa on valmisteilla neljä kokonaisuudistusta:

- R1. Vastaanottotoiminnan ja alueellisen erikoissairaanhoidon sekä aikuissosiaalityön uudistus
- R2. Osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden uudistus
- R3. Perhe- ja vammaispalveluiden uudistus
- R4. Erikoissairaanhoidon ja yliopistollisen sairaalan uudistus

Lisäksi on vielä tulossa viides kokonaisuus (R5) eli mielenterveys- ja päidepalvelu uudistus.

Uudistusten valmisteluun liittyviä päätöksiä:

- Digitaalisten palveluiden uudistaminen (strategisen ohjelma, Ahall 02.10.2023 § 304)
- Hallinto ja tukipalvelut (strategisen ohjelma; Ahall 05.06.2023 § 187)
- Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen (strategisen ohjelma, Ahall 05.06.2023 § 186)

Uudistusten valmistelua ohjaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen sotepalvelustrategia (Avall 19.06.2023 § 34) ja tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma (Ahall 01.11.2023 § 366). Kiinteistöselvitys ja toimitilaverkko (kuntien kanssa tehdyt 3+1 vuokrasopimukset pitää arvioida 31.12.2024 mennessä.)

Sote-palvelustrategian ja tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti palvelujärjestelmän ja -verkon uudistaminen aloitettiin syksyllä 2023. Palvelujärjestelmän uudistamisohjelmalla pyritään kokonaisuudessaan saavuttamaan n. 50 M€ vuotuinen kustannusvaikutus (Ahall 19.06.2024 § 218).

Perhe- ja vammaispalveluiden uudistuksen (R3) keskeiset sisällöt

Perhe- ja vammaispalveluiden uudistuksessa tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen, oman tuotannon vahvistaminen ja ostopalvelujen vähentäminen sekä entistä vahvempi integraatio ja

toimintamallien yhtenäistäminen. Uudistuksen perustana on sähköisten palveluiden lisääminen, kuten sähköinen perhekeskus, virtuaalinen etäpäivätoiminta ja etähoivapalvelut.

Palvelurakenteessa painopistettä siirretään varhaisen tuen palveluihin vahvistaen lastensuojelun avohuoltoa ja lisäten vammaispalveluiden asumispalveluihin tuettua ja yhteisöllistä asumista. Palveluita tullaan yhteensovittamaan moniammatillisella ja monialaisella työskentelyllä, toimintamalleja kehittämällä ja henkilöstön yhteiskäytöllä. Uudistukseen on kirjattu keskeiseksi sisällöksi myös verkostotyöskentelyn vahvistaminen muun muassa kuntien, koulutuksen järjestäjien ja järjestöjen kanssa.

Palvelujärjestelmän uudistus ja sen taloudellisten tavoitteiden (n.50M€) saavuttaminen on keskeinen osa hyvinvointialueen talouden tasapainottamista (tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma). Perhe- ja vammaispalveluiden uudistuksen kustannusvaikutuslaskelmat tarkentuvat valmistelun myötä syksyn 2024 aikana.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluehallitus on (Ahall 16.09.2024 § 283) lähettänyt päätöksellään luonnoksen lausunnoille mm. Pohjois-Savon kuntiin. Lausunnot pyydetään toimittamaan 31.10.2024 mennessä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kirjaamoon.

Vaikutusten arviointi	Päätös tukee kuntastrategian päätavoitetta yksi: Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi paranee.
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kaavin kunta tunnistaa ja tunnustaa muutoksen tarpeellisuuden niin henkilökunnan saatavuuden haasteet että palvelujärjestelmien muutosten tarpeet kuin myös taloudelliset perusteet. Kaavin kunnan vuodeosasto lakkaa tehtyjen päätösten mukaan vuoden 2025 aikana, terveyskeskuksen palvelutuotantoon on tulossa merkittäviä heikennyksiä, vanhusten palveluasumisen yksiköiden (Attendo) käyttöaste on noin 2/3 kapasiteetista, kuntouttava työtoiminta ei ole järjestynyt jne. Kaavin asukasluku ei ole merkittävästi vähentynyt viimeisten vuosien aikana, mutta sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelun tarve on kasvanut ja on edelleen kasvu-uralla. Vanhusten suhteellinen määrä kasvaa, työttömyysprosentti säilynee korkeahkolla tasolla, mielenterveys- ja päihdeongelmat eivät ole vähentyneet ja myös koulutoimessa on lisääntyvää tarvetta kouluterveyden huoltoon. Eli palvelun tarve ei ole vähentynyt vaan jopa kasvanut, mutta palveluja ollaan uudistamassa sähköisiin palveluihin kuten sähköinen perhekeskus, virtuaalinen etäpäivätoiminta ja etähoivapalvelut. Erikseen otetaan kantaa eri uudistuksiin R1, R2 ja R3, jolloin ei voi muodostaa kokonaiskäsitystä Kaavin kunnan sosiaali- ja terveyspalveluista. Nyt lausuttavana on perhe- ja vammaispalvelujen uudistus R3. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut ovat kovin "siiloutuneet" eikä kokonaisuudesta saa selkeää käsitystä. "Siiloutunut" malli ei palvele parhaalla mahdollisella tavalla kokonaisuutta. Kunnanhallitus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että perheiden terveyspalveluita sekä perheiden sosiaalipalveluita on saatavilla lähipalveluna. Vähimmäisvaatimus on, että kaikki perustason palvelut tarjotaan lähipalveluna asiakas- ja palvelutarpeen mukaisesti.

Kunnanhallitus edellyttää että Kaavin kunnan sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuus tulee olla suunnitelmallista ja peruspalvelut tulee olla saatavilla. Kunnanhallitus edellyttää Pohjois-Savon hyvinvointialuetta laatimaan kokonaiskuvan tuottamistaan sosiaali- ja terveystalouden palveluista kaavilaisille. Kaavin kunta ei hyväksy yksittäisiä uudistuksia ja palvelutuotannon yleistä heikennystä.

Perusteluina tarvittaviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin on mm. se että Kaavin kunnan tuloveroa leikattiin (9,36 %) uudistuksen yhteydessä n. 4,0 milj. € ja lisäksi valtionosuudet pienenevät n. 12,0 milj. €. Yhteensä Kaavin kunnan rahoituksesta siirtyi hyvinvointialue uudistuksen yhteydessä sosiaali- ja terveystalouteen sidottuja tuloja noin 16,0 milj.€. Myös talouden näkökulmasta kunnanhallitus edellyttää Pohjois-Savon hyvinvointialueen tuottavan toimivia ja riittäviä sosiaali- ja terveystalouden palveluja Kaavin kunnan alueelle.

Päätös

Esityksen mukaan.

Toimenpiteet ja otteet

Pohjois-Savon hyvinvointialue